

سیستهمی کونفدرالی باشترین چاره‌یه بورهوشا ئیراقی

موسا کیستهمی

ل گه‌له‌ک و له‌تاین پینشکه‌فتی و فره ره‌گه‌ز و ئوول و نه‌ته‌وه ، سیستهمی فیدرالی په‌یره‌موکریه وه‌کو چاره‌سه‌ریه‌ک بو گروگرفتین کومه‌لایه‌تی و کارگیریی قان و له‌تان و ریکخستنا په‌یوه‌ندیان دناقبه‌را حکومه‌تا فیدرال و حکومه‌تین هه‌ریمیدال هه‌ر وه‌له‌ته‌کیژی جوره‌کی فیدرالیی ب گوره‌ی تایبه‌تمه‌ندی ب جفاکی په‌یره‌و کریه ، لی قان سیستهمین فیدرالی هیزه‌کا مه‌زنا ئابووری و سیاسی و جفاکی پشته‌قانیی لی دکه‌تن ژبو به‌رده‌وامیی دانی ب پیشقه‌برنی پشتی رزگارنا عراقی ل سالا (۲۰۰۳) شه‌ره‌نیکه‌کا دژوار په‌یدا بوویه دناقبه‌را ئالیین سیاسیین عراقی دا پیخه‌مه‌ت دامه‌زراندنا شیوی حکمرانیی ل به‌غدا و چه‌وانیا سه‌ره‌ده‌ری کرنی دگه‌ل وان گروگرفتین به‌ری یین رژیما دکتاتور (صدام حسین) ی ل پاش خو هیلایین و هه‌روه‌سا چه‌وانیا ریکخستنا په‌یوه‌ندیان دناقبه‌را حکومه‌تا عراقی یا نوی و هه‌می پیکه‌اتین جفاکی یین نه‌ته‌وه‌ی و ئایینی و ئوولی دا.

پشتی سه‌رکردایه‌تیا سیاسیا گه‌لی کوردستانی هه‌فرکی و مملانی یه‌کا دژوار دگه‌ل ئالیین سیاسیین عراقی نه‌نجامدای ژبو دامه‌زراندنا ده‌وله‌ته‌کا دیموکراسی و فیدرال ل عراقی د نه‌نجامدا شیان د ده‌ستووری هه‌ر ده‌مکی یی عراقی دیموکراسیه‌تی بچه‌سپین ل سه‌ر بنگه‌هی فیدرالییا تازه گه‌له‌ک ده‌وله‌مه‌نده، لی ژبه‌رکو پرانی ئالیین سیاسیین عراقی باوه‌ری ب عیراقه‌کا فیدرال و دیموکراسی نینه و عه‌قلیه‌تا وان یا ئا‌فاکرنا ده‌وله‌تا مه‌رکه‌زی و شمویه بیی کو تایبه‌تمه‌ندی و ئاکوکیین جفاکی یین کومه‌لگه‌هی عراقی و سه‌ربورا سه‌نه‌که‌فتنا رژیمیین چوی به‌ر چا‌ف و مر بگرن هه‌ر ژ ده‌ستپیکا دامه‌زراندنا ده‌وله‌تا عراقی یا نوی و تا نوکه هه‌ولدده‌ت و خو‌ه ژ وان پیگریین ده‌ستوری قه‌ددزن و راستقه‌کرنا د ده‌ستوری دا بکه‌ن ب ره‌نگه‌کی دگه‌ل ئا‌فاکرنا سیستهمی شموی بگوینج، یانژی وان به‌ندیان د ده‌ستوریدا هاتین ییت گریدایی ب دیموکراسیه‌تی و فیدرالیه‌تی قه‌ پاش گو‌ه پاقیزن، یانژی ئاسته‌نگا د ریکا جیبه‌جیکرنا وان به‌ندیان د ده‌ستوریدا دروست بکه‌ن و هه‌روه‌سا چا‌قه‌رییی روژه‌کی دکه‌ن کو نه‌ف پارسه‌نگیا هیزا ل عراقی و جیهانی و ده‌قه‌ری د به‌رژه‌وه‌ندا واندا به‌یته‌ گوهرین داکو بشین فی ده‌ستوری ب هه‌لوه‌شین و سیستهمه‌کی ئوولی یان نه‌ته‌وی یی شموی ل عراقی دابمه‌زینن و ب سه‌ر هه‌می پیکه‌اتین عیراقیدا سه‌سپین داکو گه‌لی کوردستانی ژ هه‌می مافین که‌لتوری و نه‌ته‌وی و سیاسی جاره‌کا دی به‌یته‌ زبیارکن.

ژ هه‌ژی به‌یژین کو پرانی مافین گه‌لی کوردستانی ده‌ستوری عیراقیدا هاتینه چه‌سپاندن لی تاکو نوکه هه‌ر ژ وان مافا نه‌هاتینه جیبه‌جیکرن له‌وما بدیتنا مه‌ نه‌و ئیرادا سیاسی ل عراقی نینه کو عیراقه‌کا دیموکرات و فیدرال دابمه‌زینن، چونکی پارتین سیاسیین عه‌ره‌بی ل عراقی ل سه‌ر بنگه‌هی ئوولی و نه‌ته‌وه په‌رسی هاتینه دامه‌زراندن کو نه مومکینه نه‌ف لایه‌نه د جدی بن د دامه‌زراندنا ده‌وله‌تا فیدرال و دیموکراسیدا و هه‌روه‌سا نه‌و هیزا ئابوریی نینه کو فی سیستهمی دیموکرات و فیدرال ب پاریزیت له‌وما بدیتنا من یا باشتر نه‌وه کو هزل ل شیوازه‌کی دن یی ریکخستنا په‌یوه‌ندیان به‌یته‌کرنا دناقبه‌را پیکه‌اتین عیراقیدا نه‌وژی نه‌وه داخاز به‌یته‌ کرن کو سیستهمه‌کی کونفیدرال ل عراقی به‌یته‌ دروستکرن کو د نه‌نجامدا سی ده‌وله‌تین سه‌ربخول ژیریا عراقی و نا‌قه‌راست و کوردستانی به‌یته‌ دامه‌زراندن هه‌روه‌سا کارگیریه‌کا لاواز ژ نوینه‌رین قان سی ده‌وله‌تا ب به‌غدا را به‌یته‌ دامه‌زراندن ژبو بریقه‌برنا هندک کاروباریین نه‌منی و ئیداری یین هه‌قیشک و به‌رده‌وامی دان ب شه‌ری تیروری یان ژی داخاز به‌یته‌ کرن سی ده‌وله‌تین سه‌ربه‌خو به‌یته‌ دامه‌زراندن و چ کارگیرین هه‌قیشک ژی نه‌هینه پیکینان ل به‌غدا.

ژ به‌ر عه‌قلیه‌تا شوفینی و نه‌ته‌وه په‌رسی و که‌فته په‌رستی بردتنامه سیستهمی فیدرالی ل عراقی یی سه‌رکه‌فتی نابیت.